

Laadukas erityisopetus takaa jokaiselle oppijalle turvallisen ja hyvän koulupolun

Esi- ja perusopetuksessa oppijalla on tänä päivänä oikeus välittömiin tukitoimiin heti, kun oppiminen tai koulunkäynti kangertelee. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta puhutaan kolmiportaisena tukena. Kolmiportaisessa tuessa päiväkodin tai koulun tulee tarjota lapselle tai nuorelle hänen tarvitsemaansa tukea koko esi- ja perusopetuksen ajan. Tuki jaetaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus oppimiseen, opiskeluun ja opettajan tukeen oppimista tukevassa ilmapiirissä.

Useiden selvitysten mukaan kolmiportainen tuki ei kuitenkaan toimi lainsäädännön edellyttämällä tavalla eivätkä lasten oikeudet toteudu tasa-arvoisesti koko maassa. (kts mm. Valtioneuvoston julkaisu 2018) Opetus- ja kasvatusalan asiantuntijat ovat tuoneet julkisuuteen viestiä siitä, miten niiden peruskoulunsa päättävien oppilaiden määrä lisääntyy koko ajan, jotka eivät saavuta jatko-opinnoissa tarvittavia luku- ja kirjoitustaitoja, puhumattakaan muista oppimisen perusvalmiuksista. Tämä tarkoittaa sitä, että toisen asteen opinnot osoittautuvat liian haastaviksi nuorelle ja esim. ammattiin suuntautuvat opinnot jäävät kesken. Siksi oppimisen ja koulunkäynnin tuki (kolmiportainen tuki) on saatava kunnissa kuntoon.

Lainsäädäntö antaa kunnille opetuksen järjestäjänä melko paljon erilaisia mahdollisuuksia siihen, miten oppilaiden yksilöllinen tuki järjestetään. Tämä on valitettavasti johtanut siihen, että kolmiportaisen tuen mallista on mahdollisesti tullut säästöautomaatti erityisopetuksen kulujen kohdalla. Tästä hyviä käytännön esimerkkejä ovat pienluokkien ja erityisryhmien lopettaminen ja näiden oppilaiden siirtäminen isoihin opetusryhmiin ilman riittävää erityisopetuksen tukea. Opettajan odotetaan pärjäävän yhä heterogeenisempien ryhmien kanssa. Erityisopetusta ei nykyresursseilla pystytä takaamaan sitä tarvitseville lapsille ja nuorille.

Tehdyt opetusratkaisut eivät voi olla näkymättä opettajien työssäjaksamisessa sekä tukea tarvitsevien oppilaiden itsetunnon heikentymisenä. On huomattavissa mm. että lisääntyneet työrauhaongelmat heijastuvat koko luokan oppimisilmapiiriin negatiivisella tavalla. Arjessa toimivista opettajista valtaosa kokee, että kolmiportaisen tuen asiakirjojen laadintaan käytetty aika on lisääntynyt erittäin paljon tai jonkin verran. Opettajien työmäärää voitaisiin vähentää yksinkertaistamalla kolmiportaiseen tukeen keskeisesti kuuluvia hallinnollisia käytänteitä. Oppimisen tuessa on päästävä liiallisesta monimutkaisten papereiden täyttelystä oppilaan konkreettisen tuen lisäämiseen koulupäivässä. Tätä tukea kutsutaan kansan kielellä oppilaan opettamiseksi ja oppimisen tukemiseksi esim. henkilökohtaisen tukiopetuksen muodossa.

Erityisopetuksen laadun parantamisessa on myös täydennyskoulutus ensiarvoisessa asemassa. Riittävällä täydennyskoulutuksella tarjotaan opettajille uudenlaisia keinoja kohdata tukea tarvitseva oppilas. Aineen- ja luokanopettajille pitää tarjota erityispedagogiikan opintoja täydennyskoulutuksena ja tämän pitää näkyä myös opettajan palkkauksessa. Samoin erityisluokanopettajia ja erityisopettajia täytyy kouluttaa entistä enemmän, koska pätevistä erityisopettajista on pulaa ympäri Suomea. Jotta koulutetut erityisopettajat pysyvät työssä on työstä maksettavan palkan oltava tehtävän vaativuuden ja työmäärän kanssa kunnossa.

Osa-aikaisen erityisen tuen kuntoon saaminen vaatii myös lisää laaja-alaisia erityisopettajia. Lisäksi kokoaikaista erityisopetusta tulee lisätä. Puutteet ja ongelmat johtuvat liian vähäisistä taloudellisista resursseista - raha ratkaisee oppilaan saaman tuen määrän ja laadun. Mitä huonommilla taloudellisilla resursseilla päiväkotit tai koulut on varustettu, sitä heikkolaatuisempaa kolmiportainen tuki näyttää arjessa.

Kai Nihti, erityisluokanopettaja, KM
Timo Hillman, puheenjohtaja
OAJ Kanta-Hämeen alueyhdistys

.

.